

Eve Andre ja Jonathan Hanks aktsioonis. Foto: Harri Rospu

Katse tantsida aega

UUSLAVASTUS

«Aeg»

Koreograaf-lavastaja Tiit Helimets

Eesti Rahvusballeti esietendus
1. oktoobril Estonia teatris

TIIT TUUMALU

tiit.tuumalu@postimees.ee

San Francisco Balleti esisolist Tiit Helimets on võtnud enesele ränkraske ülesande. Ta üritab koreografeerida aega – tabada selle tabamatut olemust, ilma et oleks taoistlik luuletaja või vähemalt Artur Alliksaar. Pealegi on lühiballett «Aeg» tema esimene olulisem katsetus koreograafia vallas, kui üksikuid numbraid ja Alaska lõbusõidulaeva meelelahutusprogrammi jaoks tehtud «Veeballetti» mitte arvestada.

Õnneks ei lähe «Aeg» mitte «aja sisse», vaid liigub selle ümber. Nii pole karta eksimist. Mida teeb aeg meiega ja vastupidi, mida teeme meie ajaga, küsib Helimets lihtsalt ja näitab seda neljas mosaiikses miniatuuris, mida läbib mehaanilise ja tunnetatud, ratsionaalse ja irratsionaalse, ka kulutava ja olemasolevat hetkelisust väärtustava aja kulgemise vastandus.

Neist esimeses põrkuvad minivik ja tulevik, traditsioonili-

ne ja moodne elukäsitlus. Teises tantsib Maigret Peetson ette ühe inimese elu sünnist surmani, mis pole muud kui üks seletamatu viiv. Kolmandas hüpatakse tulevikku, kus elu on veel tehniksistlikum ja sugusid on pea võimatu eristada. Finaal on aga *happy end* – võõrandumisele pannakse piir ja üritatakse peatada koguni aega ennast, vähemalt ameerika kirjaniku Abi Baschi luuletuse järgi, millest Helimets on tõukunud ja mida tema lavatagune hääl mitte just kõige parema kuuldavusega ette loeb.

Õnnestub see peatamine? Mitte päris. Dramaturgiliselt on «Aeg» haralivõitu, eri osade vahel puudub liitev pingestatus, ja tantsukeel, kus on veel selgelt aimata eeskujud – moodsa balleti suuri nimesid Wayne McGregorit ja William Forsythe'i –, ei suuda algusest lõpuni olla piisavalt kujundlik, et seista idee teenistuses kavalte kasutamata.

Ometi on see kunstide sünergia, mis «Ajas» tekib, erakordselt inspireeriv, iseäranis finaalis, kui korraga põimuvad püünel tants, luule ja Paula Matthuseni elektroakustiline muusika – viimane suhtleb Baschi luuletusega suisa geniaalsel viisil. Müts maha Helimetsa ees ja tuult tiibadesse ka koreograafina!